

Te tono pārongo ōkawa, te amuamu rānei mō ngā tono pārongo ōkawa

Ka āhei koe te tono pārongo ōkawa mai i:

- tētahi Minita o te Karauna
- tētahi umanga kāwanatanga
- tētahi rangapū kāwanatanga
- tētahi hinonga karauna
- tētahi kaunihera tāone nui, ā-takiwā, ā-rohe rānei
- tētahi poari hauora ā-rohe
- tētahi pūtahitanga mātauranga tuatoru
- tētahi poari kaitiaki kura

Mēnā kāore koe i te pai ki te urupare ki tō tono ka taea e koe te tuku amuamu ki te Kaitiaki Mana Tangata.

Te tono pārongo ōkawa

Ka āhei koe te tono pārongo ōkawa mā Te Ture Mōhiohio Ōkawa, mā Te Ture Pārongo Ōkawa Kāwanatanga ā-Rohe me ngā Hui rānei.

He aha tēnei mea te 'pārongo ōkawa'?

Ko te pārongo ōkawa he pārongo e puritia ana e:

- ngā Minita o te Karauna
- ngā umanga kāwanatanga me ngā rangapū kāwanatanga
- ngā Pirihimana o Aotearoa
- ngā kaunihera tāone nui, ā-takiwā, ā-rohe rānei
- ngā poari kaitiaki kura me ngā pūtahitanga mātauranga tuatoru
- ngā mana hauora tūmatanui, pēnei i ngā poari hauora ā-rohe
- ērā atu umanga rāngai kāwanatanga e herea ana e Te Ture Mōhiohio Ōkawa, mā Te Ture Pārongo Ōkawa Kāwanatanga ā-Rohe me ngā Hui.

Mēnā ka tono koe i te pārongo whaiaro mōu ake, ka hāngai tēnā ki te Ture Matatapu. Me tuku ngā amuamu mō te Ture Matatapu ki Te Mana Mātāpono Matatapu.

Me pēhea te tono pārongo ōkawa?

Tukua tō tono ki te umanga ki tō whakaaro, e pupuri ana i te pārongo e pīrangi ana koe. Kia mārama mō te pārongo e pīrangi ana koe.

Mēnā kāore koe i te tino mōhio mēnā kei tētahi umanga te pārongo, he pai me waea atu koe. Me homai rātou i te āwhina whaitake ki a koe mō tō tono. He āwhina te mau tāruatanga o tō tono, ngā tuhipoka rānei o te rā i tukuna ai tō tono.

E hia te roa?

Me whakautu te umanga i tō tono i roto i te 20 rā mahi. Tērā pea ka whakaroahia te wā engari me whāki te umanga i te pūtake ki a koe.

Ka āhei te tono kia whaihanga kōhukihukitia tō tono, engari me mātua hoatu pūtake koe.

Whakamahia tā mātou tātaitai tuihono kia mōhio ai koe i te wā ka whakautua tō tono.

Ka tonoa koe ki te utu i ngā pārongo?

I te nuinga o ngā wā ka whakarato koreututia ngā pārongo. Ina utaina he utu, me whaitake taua utu.

Ka taea ētahi pārongo te meko?

He maha ngā pūtake e taea ai he pārongo te meko. Mēnā ka whakatau tētahi umanga te meko i ētahi pārongo ōkawa, me mātua whāki i ngā pūtake ki a koe.

Ka pēhea te āwhina a te Kaitiaki Mana Tangata?

Mēnā kāore i te pai ki a koe te urupare ki tō tono, mēnā kāore anō koe kia whiwhi urupare, ka taea e koe te tuku amuamu ki te Kaitiaki Mana Tangata. Ka āhei mātou te tūhura i te meko pārongo, i ngā takaware, i ngā whakaroanga rānei ki ngā tepe wā mō te whakautu tono, me ngā utu mō te whakarato pārongo.

He motuhake, he tōkeke te Kaitiaki Mana Tangata ina whaihanga i tō amuamu.

Mēnā he pātai āu, waea mai ki tō mātou tari i 0800 802 602.

Me pēhea te tuku i tō amuamu

Ka āhei koe te tuku amuamu mā te mēra, te waeatuhi, mā te whakamahi rānei i te puka tuihono i tā mātou paetukutuku.

Tukua mai he tāruatanga o tō reta tono, ngā taipitopito rānei o tō tono ā-kupu kōrero, me te tāruatanga o te umanga whakautu i taua tono, mēnā kei a koe.

Mēnā kāore anō koe kia whiwhi whakautu ki tō tōno, kōrero mai i te wāhi me te wā i tukuna e koe. Mēnā ka hiahia āwhina koe, waea mai i te 0800 802 602.

Ka aha ina tuku amuamu koe?

Mā mātou koe e whakamōhio ina tae mai tō amuamu, me te whakamōhio haere tonu i a koe i te amuamu e whaihangatia ana.

Ka hangaia pea he uiui ōpaki kia tere rawa ai ka taea te whaihanga i tō amuamu. Ka taea pea e mātou tō amuamu te whakatau kāore he mahi tūhurahura.

Mēnā ka tūhuratia tō amuamu ka tono whakamāramatanga te Kaitiaki Mana Tangata i te umanga. Mēnā kua mekoa he pārongo, ka tirohia e te Kaitiaki Mana Tangata.

Ka hanga whakaaro te Kaitiaki Mana Tangata mēnā i tika te whaihanga i tō tono. Mēnā ki te whakaaro o te Kaitiaki Mana Tangata i tika te whaihanga i tō tono, ka āhei koe te hoatu urupare ki tērā i mua i whakarite whakatau whakamutunga. Ina hāngai, ka tuku tūtohutanga pea te Kaitiaki Mana Tangata ki te umanga.

Te whakapā ki te Kaitiaki Mana Tangata

Waea koreutu: 0800 802 602

www.ombudsman.parliament.nz

Īmēra:

info@ombudsman.parliament.nz

Mēra:

Pouaka Poutāpeta 10152, Te Whanganui-a-Tara 6143

Waeatuhi:

(04) 471 2254

Ngā uiui ki te tari:

8:30 i te ata ki te 5:00 i te ahiahi, Mane ki te Paraire

Te Whanganui-a-Tara

Papa 14, 70 The Terrace, Te Whanganui-a-Tara 6143

Tāmaki Makaurau

Papa 10, 55-65 Shortland Street, Tāmaki Makaurau 1010

Ōtautahi

545 Wairākei Road, Harewood, Ōtautahi 80533